

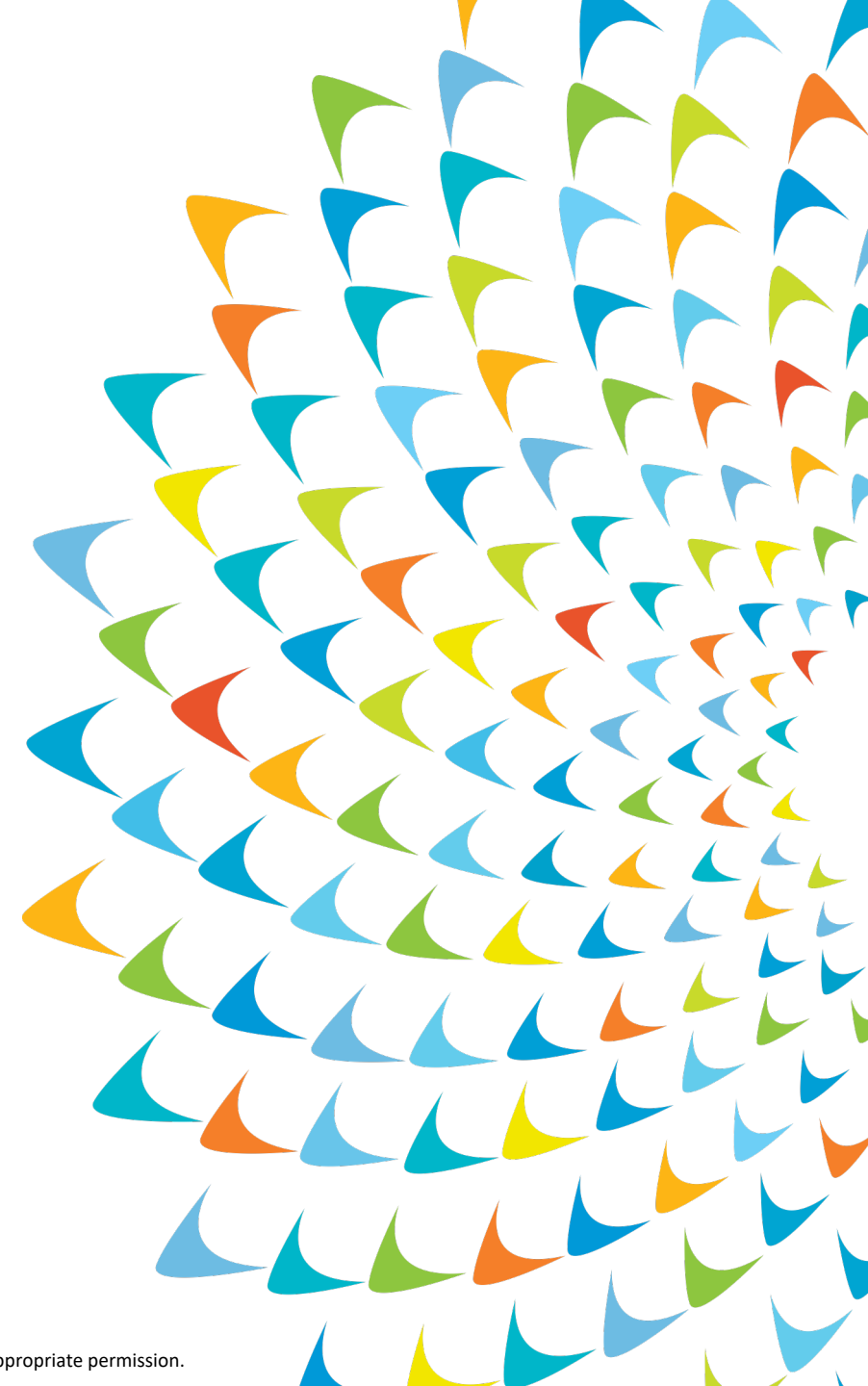
МОНГОЛ УЛСАД ИААН-ИЙН ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙГ САЙЖРУУЛЖ, ХУРДАСГАХ НЬ

**Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгж (ИААН)-
ийн хөтөлбөр сэдэвт танхимын сургалт**

**Хэсэг 2: ИААН-ийн хөтөлбөрийг бүрэн
ажиллагаатай итгэмжлэгдсэн түншлэлийн
хөтөлбөрт шилжүүлэх**

Деннис Капистрано Пантасико

2024 оны дөрөвдүгээр сарын 29-30

ИААН-ийн хөтөлбөрийн загварын зарчим

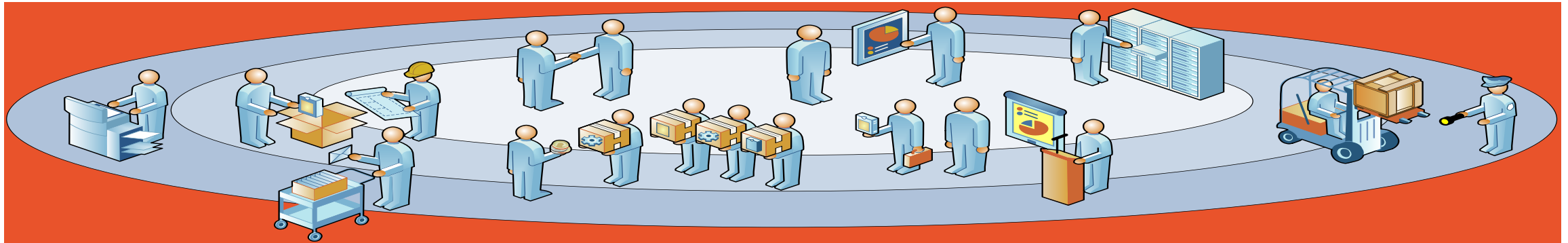
Дээд удирдлагаас мандат авах	Гаалийн байгууллагын дээд удирдлагаас дэмжлэг авах
Олон улсын стандартад нийцсэн байдал	Олон улсын стандартыг дагаж мөрдөхийг баталгаажуулах
Мэргэжлийн ур чадвар, шударга байдал, стратегийн чиглэл	Гол ажилтнуудын мэргэжлийн ур чадвар, үнэнч шударга байдал, тасралтгүй сургахад тууштай хандах
Гааль-бизнесийн түншлэл	Гааль-бизнесийн түншлэлийг бэхжүүлэх
Гааль-Түнш төрийн байгууллагуудын түншлэл	Гаалийн байгууллага болон түнш төрийн байгууллага (ТТБ)-ууд хоорондын уялдаа холбоог бэхжүүлэх

Дээд удирдлагаас мандат авах

ИААН-ийн хөтөлбөрийг удирдахад төв болон орон нутгийн гаалийн байгуулагууд дахь чухал үүрэг гүйцэтгэгчид этгээдүүд уялдаа холбоотой хүчин чармайлт гаргахыг шаардана.

ИААН-ийн хөтөлбөрийн хүрээнд аюулгүй байдлын асуудал болон хил дамнансан гэмт хэргийн асуудалд уламжлалт байдлаар анхаарлаа хандуулж ирсэн төрийн хэд хэдэн агентлагийн албан тушаалтнуудын сэтгэлгээг өөрчлөх шаардлагатай байж болно.

Мөн зохицуулагч байгууллагууд хувийн хэвшилд итгэдэггүй соёлыг өөрчлөх шаардлагатай байх магадлалтай

Зарим агентлагууд экспорт, импорт, дамжин өнгөрөх барааг гаргахад тавих хяналтаа орхихыг хүсэхгүй байгаа дотоод улс төр, соёлыг шийдвэрлэхэд заримдаа сорилттой тулгарна.

ИААН-ийн хөтөлбөрийн загварын зарчим

Шалгах

Дээд удирдлагаас
мандат авах

Гаалийн байгууллагын дээд удирдлагаас дэмжлэг авах

Олон улсын
стандартад нийцсэн
байдал

Олон улсын стандартыг дагаж мөрдөхийг баталгаажуулах

Мэргэжлийн ур
чадвар, шударга
байдал, стратегийн
чиглэл

Гол ажилтнуудын мэргэжлийн ур чадвар, үнэнч шударга байдал, тасралтгүй сургахад тууштай хандах

Гааль-бизнесийн
түншлэл

Гааль-бизнесийн түншлэлийг бэхжүүлэх

Гааль-Түнш төрийн
байгууллагуудын
түншлэл

Гаалийн байгууллага болон түнш төрийн байгууллага (ТТБ)-ууд хоорондын уялдаа холбоог бэхжүүлэх

ТАЙЛБАР: СУДАЛГААНААС ХАРАХАД ИААН-ИЙН ХӨТӨЛБӨРИЙГ БОЛОВСРУУЛЖ, ХЭРЭГЖҮҮЛЭХЭД ШААРДЛАГАТАЙ САНХҮҮЖИЛТ, БАЙНГЫН ДЭМЖЛЭГЭЭР ХАНГАХАД УДИРДЛАГЫН ТҮВШНИЙ ДЭМЖЛЭГ, ОЙЛГОЛТ РЭОЭГТЭЙ.

Олон улсын стандартад нийцсэн байдал

ДГБ нь ИААН-ийн хөтөлбөрийн үүргийг тодорхойлсон

ИААН-ийн хөтөлбөрийг дур зоргоороо эсвэл үндэслэлгүй ялгаварлан гадуурхахаас зайлсхийх байдлаар боловсруулж, хэрэгжүүлэх

Аюулгүй байдлын арга хэмжээг эрсдэлийн зохих шалгуураар дамжуулан үнэлж байж ИААН-ийн үндсэн шалгуур, схемийг бий болгох

Гаалийн болон TRGA-ийн комплайнсын зохих бүртгэл, шаардлагатай дотоод хяналтын бүртгэлийг удирдах систем

БЖДҮ-д хязгаарлалт тавихгүй

Дор хаяж гурван давуу талыг олгох:

- (1) баримт бичиг, мэдээллийн шаардлагыг бууруулах;
- (2) биет үзлэг, шалгалтын түвшинг бууруулах;
- (3) хурдан олгох хугацаа;
- (4) татвар, хураамж, хураамжийн төлбөрийг хойшлуулах;
- (5) янз бүрийн баталгааг ашиглах буюу баталгааг бууруулах;
- (6) бүх импорт, экспортод гаалийн нэг мэдүүлэг, мөн
- (7) ИААН-ийн байранд барааны бүрдүүлэлт хийх

Олон улсын стандартад нийцсэн байдал

ДХБ-ын Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээр

ДХБ-ын ХХХ-ийн 7 дугаар зүйлд бараанд бүрдүүлэлт хийж, олгох асуудлыг тусгасан. 7.7-д гишүүн орнууд итгэмжлэгдсэн ААН-ийн мэргэшлийн шалгуурыг нийтлэх, ИААН-ийн хөтөлбөрөө олон улсын шилдэг туршлагад үндэслэх, ДХБ-ын бусад гишүүн орнуудад ХХЗГ хийхийг санал болгохыг шаарддаг.

ИААН-ийн хөтөлбөр нь сайн дурын үндсэн дээр байх тул 7.7-р зүйл нь бүх худалдаачдад автоматаар хамаарахгүй ДХБ-ын ХХХ-ийн цорын ганц заалт.

ДХБ-ын гишүүн орнууд заасан шалгуурыг хангасан ААН-үүдэд хяналт шалгалтын хугацаа, бичиг баримтыг шаардлагыг багасгах зэрэг хяналт шалгалтыг бууруулах боломжийг олгодог; ИААН-ид тавих шалгуур нь комплайнстай холбоотой байх; мөн мэдээлэлд хялбар хандах боломжтой байх

ИААН-ийн хөтөлбөрийн загварын зарчим

Дээд удирдлагаас мандат авах	Гаалийн байгууллагын дээд удирдлагаас дэмжлэг авах	Шалгах
Олон улсын стандартад нийцсэн байдал	Олон улсын стандартыг дагаж мөрдөхийг баталгаажуулах	Шалгах
Мэргэжлийн ур чадвар, шударга байдал, стратегийн чиглэл	Гол ажилтнуудын мэргэжлийн ур чадвар, үнэнч шударга байдал, тасралтгүй сургахад тууштай хандах	
Гааль-бизнесийн түншлэл	Гааль-бизнесийн түншлэлийг бэхжүүлэх	
Гааль-Түнш төрийн байгууллагуудын түншлэл	Гаалийн байгууллага болон түнш төрийн байгууллага (ТТБ)-ууд хоорондын уялдаа холбоог бэхжүүлэх	

Мэргэжлийн ур чадвар, шударга байдал, стратегийн чиглэл

ӨМНӨХ СЭТГЭЛГЭЭ	ШИНЭЛЭГ СЭТГЭЛГЭЭ
Хувийн хэвшил = өрсөлдөгч	Хувийн хэвшил = стратегийн түнш + хүч үржүүлэгч
Хяналтад анхаарлаа төвлөрүүлэх	Хөнгөвчлөлт ба хяналтын хоорондох тэнцвэр
Дефолтоор биет үзлэг шалгалт	Онцгой тохиолдолд хийх
Бараа бүтээгдэхүүн дээр анхаарлаа төвлөрүүлэх	Өгөгдөл дээр анхаарлаа төвлөрүүлэх
Ирэхээс өмнөх боловсруулалт хязгаарлагдмал	Барааг ирэхээс өмнөх шийдвэр ба бүрдүүлэлтийн дараах хяналт
Зөрчил тогтоож, шийтгэхэд анхаарлаа төвлөрүүлэх	Дагаж мөрдөхийг урамшуулахад анхаарлаа хандуулаарай
Аюулгүй байдлыг хувь хүний хандлагаар тодорхойлох	Аюулгүй байдлыг хамтдаа тодорхойлох

ИААН-ийн хөтөлбөрийн загварын зарчим

Дээд удирдлагаас мандат авах	Гаалийн байгууллагын дээд удирдлагаас дэмжлэг авах	Шалгах
Олон улсын стандартад нийцсэн байдал	Олон улсын стандартыг дагаж мөрдөхийг баталгаажуулах	Шалгах
Мэргэжлийн ур чадвар, шударга байдал, стратегийн чиглэл	Гол ажилтнуудын мэргэжлийн ур чадвар, үнэнч шударга байдал, тасралтгүй сургахад тууштай хандах	Сургалтын материалыг үргэлжлүүлэн боловсруулах
Гааль-бизнесийн түншлэл	Гааль-бизнесийн түншлэлийг бэхжүүлэх	
Гааль-Түнш төрийн байгууллагуудын түншлэл	Гаалийн байгууллага болон түнш төрийн байгууллага (ТТБ)-ууд хоорондын уялдаа холбоог бэхжүүлэх	

ЖИЧ:

Гааль-Бизнесийн түншлэл

СТАНДАРТУУД	ТОДОРХОЙЛОЛТ
Түншлэл	Гаалийн хяналтаас ачааг очих газарт нь гаргах хүртэл дотоод үйл явц, бодлогоор дамжуулан ханган нийлүүлэлтийн сүлжээнд зөрчил гарахаас хамгаалах зохих хамгаалалтаар хангахын тулд ИААН-үүд урьдчилан тодорхойлсон аюулгүй байдлын стандарт, шилдэг туршлагын дагуу өөрийгөө үнэлэх үйл явцад оролцоно.
Аюулгүй байдал	ИААН нь урьдчилан тодорхойлсон аюулгүй байдлын шилдэг туршлагыг одоо байгаа бизнесийн практикт тусгана
Зөвшөөрөл	Гаалийн байгууллага нь худалдааны салбарын төлөөлөгчдийн хамт баталгаажуулалтын процесс эсвэл чанарын магадлан итгэмжлэлийн журмыг боловсруулна.
Технологи	Бүх талууд ачаа, чингэлэгийн баталгаат байдлыг хангахын тулд орчин үеийн технологийг ашиглана.
Харилцаа холбоо	Гаалийн алба нь аюулгүй байдлын суурь стандарт, ханган нийлүүлэлтийн сүлжээний аюулгүй байдлын шилдэг туршлагыг сурталчлах зорилгоор Гааль-бизнесийн түншлэлийг тогтмол шинэчлэдэг байна.
Хөнгөвчлөлт	Гаалийн алба нь аюулгүй байдлыг дээд зэргээр нэмэгдүүлэх, гаалийн нутаг дэвсгэрээс гаралтай эсхүл түүгээр дамжин өнгөрөх олон улсын худалдааны нийлүүлэлтийн сүлжээг хөнгөвчлөхийн тулд ИААН-үүдтэй хамтран ажиллана.

ИААН-ийн хөтөлбөрийн загварын зарчим

Дээд удирдлагаас мандат авах	Гаалийн байгууллагын дээд удирдлагаас дэмжлэг авах	Шалгах
Олон улсын стандартад нийцсэн байдал	Олон улсын стандартыг дагаж мөрдөхийг баталгаажуулах	Шалгах
Мэргэжлийн ур чадвар, шударга байдал, стратегийн чиглэл	Гол ажилтнуудын мэргэжлийн ур чадвар, үнэнч шударга байдал, тасралтгүй сургахад тууштай хандах	Сургалтын материалыг үргэлжлүүлэн боловсруулах
Гааль-бизнесийн түншлэл	Гааль-бизнесийн түншлэлийг бэхжүүлэх	Шалгах
Гааль-Түнш төрийн байгууллагуудын түншлэл	Гаалийн байгууллага болон түнш төрийн байгууллага (ТТБ)-ууд хоорондын уялдаа холбоог бэхжүүлэх	

ЖИЧ:

Гааль – Түнш төрийн агентлаг түншлэл

СТАНДАРТУУД	ТОДОРХОЙЛОЛТ
Түншлэл	SAFE тогтолцоог боловсруулснаас хойш олон улсын худалдаа, нийлүүлэлтийн сүлжээний аюулгүй байдлыг хангахад оролцдог гаалийн байгууллага болон бусад төрийн байгууллагууд, засгийн газар хоорондын байгууллагуудын хамтын ажиллагааны ач холбогдол нэмэгдсээр байна.
Уялдаа зохицуулалттай хилийн удирдлага	Төрөл бүрийн агентлагуудын хамтын ажиллагаа, ялангуяа нэгдсэн уялдаатай хилийн удирдлага нь үндэсний түвшинд зайлшгүй чухал юм.
Нэг цонхны платформ	Нэг цонхыг ашиглах чиглэлээр янз бүрийн агентлагууд хамтран ажиллах нь агентлаг хоорондын мэдээлэл солилцох, зорилтот болон профайл тодорхойлох үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх, харилцан ажиллах, динамик бизнесийн дүрмийг бий болгодог.
Үр дүнтэй хамтын ажиллагаа	Дэлхийн ханган нийлүүлэлтийн сүлжээний шинж чанарыг харгалзан, ялангуяа ИААН-үүд хэрхэн ажилладаг талаар үр дүнтэй хамтын ажиллагааг хоёр талын болон олон талт байгууллагуудын хооронд болон тэдгээрийн хооронд дэмжих шаардлагатай байна.

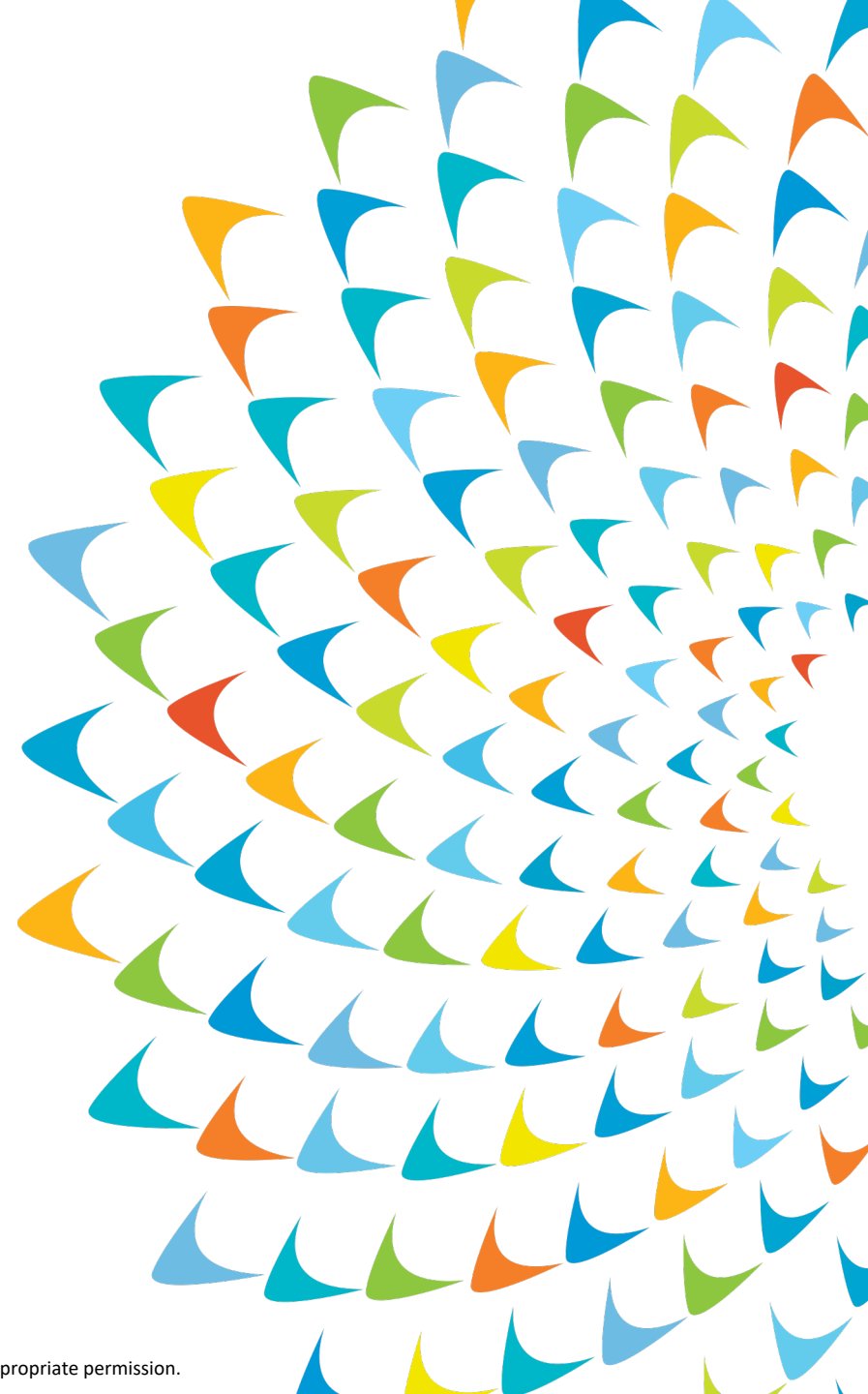
ИААН-ийн хөтөлбөрийн загварын зарчим

Дээд удирдлагаас мандат авах	Гаалийн байгууллагын дээд удирдлагаас дэмжлэг авах	Шалгах
Олон улсын стандартад нийцсэн байдал	Олон улсын стандартыг дагаж мөрдөхийг баталгаажуулах	Шалгах
Мэргэжлийн ур чадвар, шударга байдал, стратегийн чиглэл	Гол ажилтнуудын мэргэжлийн ур чадвар, үнэнч шударга байдал, тасралтгүй сургахад тууштай хандах	Сургалтын материалыг үргэлжлүүлэн боловсруулах
Гааль-бизнесийн түншлэл	Гааль-бизнесийн түншлэлийг бэхжүүлэх	Шалгах
Гааль-Түнш төрийн байгууллагуудын түншлэл	Гаалийн байгууллага болон түнш төрийн байгууллага (ТТБ)-ууд хоорондын уялдаа холбоог бэхжүүлэх	Хэсэгчлэн хангах

ЖИЧ:

ИААН-ийн бүтэц зохион байгуулалтын загвар

Стратегийн бодлого, ХХЗГ-ний бодлого

ХАРИУЦЛАГА	АЛБАН ТУШААЛ
ИААН-ийн хөтөлбөрийн бодлого боловсруулах-зорилго, үр дүн, зохион байгуулалтын өөрчлөлт	ИААН-ийн стратегийн бодлогын менежер ИААН-ийн стратегийн бодлогын хянагч ИААН-ийн стратегийн бодлого хариуцсан ахлах ажилтан Мэдээллийн технологийн техникийн ажилтнууд Захиргааны ажилтан
Стратегийн эрсдэлийн удирдлага	
Стратегийн бодлого-хийн болон нийлүүлэлтийн сүлжээний зохицуулалтын тогтолцоо, ерөнхий комплайнсын загвар	
ХХЗГ-ний хэлэлцээр ба менежмент	ХХЗГ-ний менежер ХХЗГ-ний удирдагч ХХЗГ-ний ахлах ажилтан Мэдээллийн технологийн техникийн ажилтан/Захиргааны ажилтан

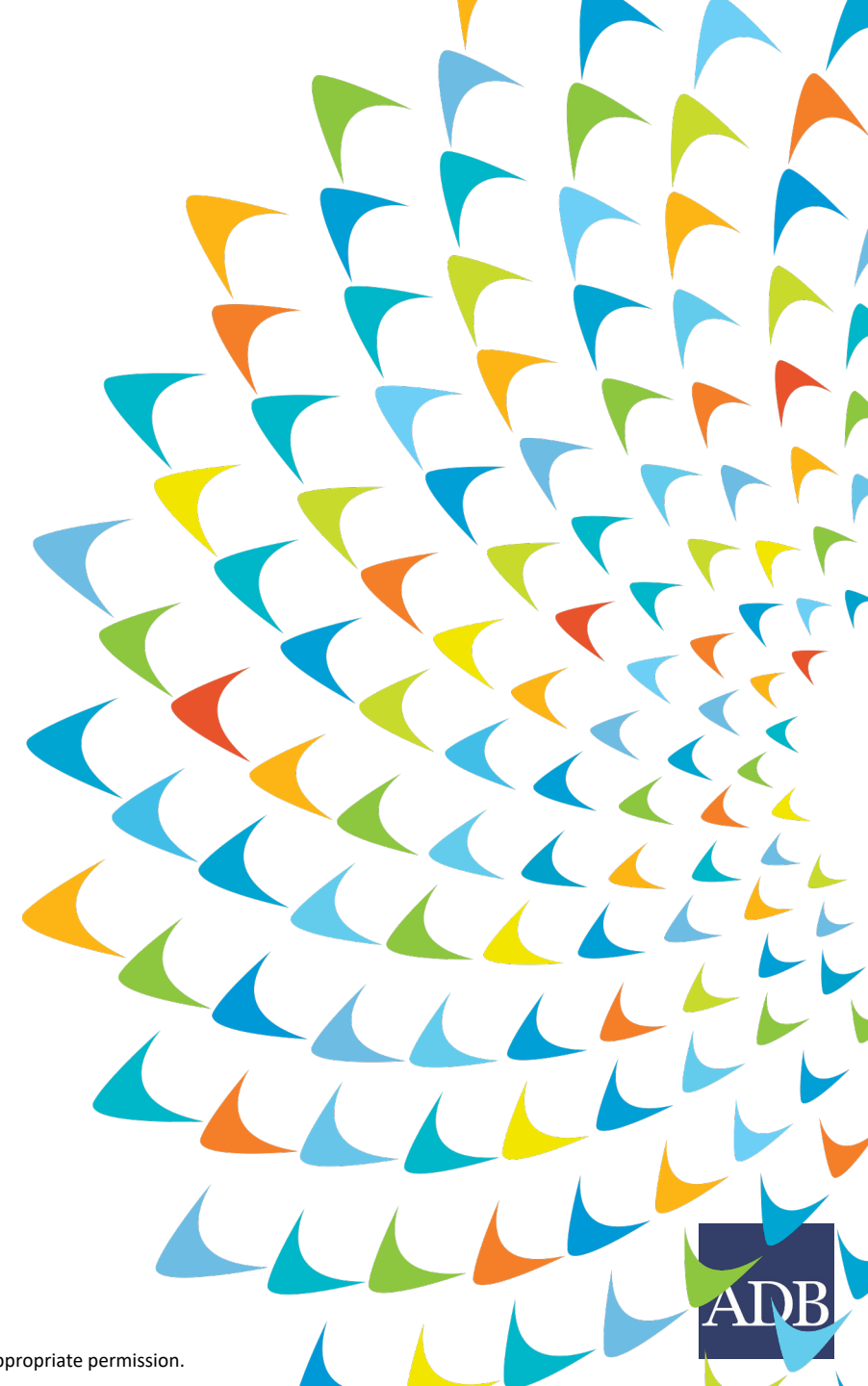

ИААН-ийн хөтөлбөрийн үйл ажиллагааны дэмжлэг

ХАРИУЦЛАГА	АЛБАН ТУШААЛ
Сургалт, хөгжүүлэлт	
Ажилд авах, хадгалах, залгамж халааг төлөвлөх, хөтөлбөрийг удирдах	Үйл ажиллагааг дэмжих менежер (ИААН) Үйл ажиллагааг дэмжих ажилтан
Удирдах ажилтны уулзалт, үнэлгээ, тайлан, аудит	ИААН-ийн менежер Бүртгэлийн менежер
Хөтөлбөрийн үйл явцыг сайжруулах, баримтжуулах, засаглалыг орон нутгийн албатай зөвшилцөх	Баталгаажуулагч Мэдээллийн технологийн техникийн ажилтан
Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлага	Захиргааны ажилтан
Итгэмжлэлийн үйл явц, дансны удирдлага	

ИААН-ийн хөтөлбөрийг турших

ИААН-ийн хөтөлбөрийг турших

Турших ба боловсронгуй болгох	ИААН-ийн хөтөлбөрийг дэмжих систем, процесс, журам, баримт бичгийг турших ба боловсронгуй болгох
Туршилтын түнш бизнесүүдийг татан оролцуулах	ИААН-ийг хариуцсан баг нь хамгийн их импорт болон/эсвэл экспортын мэдүүлэг (тоо хэмжээ), хамгийн өндөр гаалийн үнэ, орлогын хувь нэмэр бүхий импортлогч, экспортлогч, ложистикийн оролцогчдыг тодорхойлох
Давуу эрхийг турших	ИААН-ийн хөтөлбөрийн дагуу өгсөн давуу эрх ажиллах эсэхийг үйл ажиллагааны түвшинд хувьд туршиж үзэх
ХХЗГ-г хийх суурь ажил	Худалдааны тэргүүлэх түнш оронтой ХХЗГ-г байгуулах суурь ажлыг гүйцэтгэх
IT системийг турших	Мэдээллийн технологийн систем нь хөтөлбөрийн эрсдэлийн удирдлагын бүрэлдэхүүн хэсгийг дэмжиж чадах эсэхийг тогтоох

Туршилтын компаниудыг сонгоход хангагдсан байх зүйлс

Цөөн тооны туршилтын компаниудаас эхлэх

ИААН-ийн хөтөлбөрийн төслийн агуулгын талаар туршилтын компаниудтай зөвлөлдөж, мэдээлэх (тавих шалгуур, давуу эрх/тал, баталгаажуулах үйл явц), туршилтад сайн дураараа оролцохыг урих.

Баталгаажуулалтын явцад зөвлөгөө, туслалцаа авахын тулд туршилтын компани бүрт холбоо барих ажилтан томилох

Туршилтын компаниудын менежер, ажилтнуудад ИААН-ийн хөтөлбөрийн талаар шаардлагатай сургалтыг явуулах

Туршилт хийх хугацааг тодорхой заан хязгаарлах

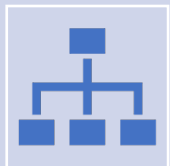
Баталгаажуулалтын үйл явцын бүх үе шатыг тодорхой зорилго, үе шат, гүйцэтгэлийн үзүүлэлтээр баримтжуулах

Туршилтын үр дүнг зөв үнэлэх, үүндээ дотоод болон гадаад туршилтын оролцогчдыг татан оролцуулах

Туршилтын үе шатны төгсгөлд нарийвчилсан тайланг Гаалийн удирдлага болон холбогдох талуудад хүргүүлэх

ИААН-ийн хөтөлбөрийн төлөвшил

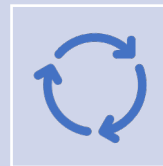
ИААН-ийн хөтөлбөр бүрэн хэрэгжиж эхэлмэгц бүх үйл ажиллагааг гүйцэтгэх нь ерөнхийдөө орон нутаг эсвэл дүүргийн гаалийн байгууллагын үүрэг юм.

ИААН-ийн бодлого, эцсийн шийдвэр гаргах нь гаалийн гүйцэтгэх удирдлагын үүрэг хэвээр байх бөгөөд туслах хэлтэсүүд хөтөлбөрийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн тогтвортой байдлыг хариуцдаг.

ИААН-ийн үйл явцын ахиц дэвшил, хүлээгдэж буй үр дүнг (тоо ба чанар) баталгаажуулахын тулд бүтцийн чанартай хяналт-шинжилгээ, хэмжилтийн тогтолцоог бий болгох ёстой.

Ямар нэгэн хазайлт гарсан тохиолдолд үйл явцыг шинжлэх, сайжруулах журам шаардлагатай.

Баярлалаа

